

APENDICE

Ofrecemos, por último al lector, la compilación de las *Reglas del Derecho Canónico*, contenidas en las decretales de Gregorio IX y de Bonifacio VIII, sobre cuya exposición puede verse á los canonistas, y principalmente, á los que han tratado esta materia exprofeso como Agustín Barbosa, in *Colect. ad lib. 6, Decretalium*.

REGLAS DE LAS DECRETALES DE GREGORIO IX.

1. Omnis res per quascumque causas nascitur per easdem dissolvitur.
2. Facta, quæ dubium est quo animo fiant, in meliorem partem interpretemur.
3. Utilius scandalum nasci permittitur, quam veritas relinquatur.
4. Quod non est licitum in lege, necessitas facit licitum.
5. Quod latenter, aut per vim, aut alias illicito introductum est, nulla debet stabilitate subsistere.

6. In ipo causæ initio non est quæstionibus inchoandum.

7. Quidquid in sacratis Deo rebus, et episcopis injuste agitur, pro sacrilegio reputatur.

8. Qui ex timore facit præceptum, aliter quam debet facit, et ideo jam non facit.

9. Offendens in uno factus est omnium reus.

10. Non potest esse pastoris excusatio, si lupus oves comedit, et pastor nescit.

11. Indignum est ut pro spiritualibus facere quis omagium compellatur.

REGLAS DEL SEXTO DE LAS DECRETALES

1. Beneficium ecclesiasticum non potest licite sine institutione canonica obtinere.

2. Possesor malæ fidei nullo tempore præscribit.

3. Sine possessione præscriptio non procedit.

4. Peccatum non dimittitur, nisi restituatur ablatum.

5. Peccati venia non datur nisi correcto.

6. Nemo potest ad impossibile obligari.

7. Privilegium personam sequitur, et extinguitur cum persona.

8. Semel malus semper præsumitur esse malus.

9. Ratum quis habere non potest, quod ipsius nomine non est gestum.

10. Ratihabitionem retrahere, et mandato non est dubium compari.

11. Cum sint partium jura obscura, reo favendum est potius quam actori.

12. In iudiciis non est acceptio personarum habenda.

13. Ignorantia facti non juris excusat.

14. Cum quis in jus succedit alterius, justam ignorantia causam censetur habere.

15. Odia restringi, et favores convenit ampliari.

16. Decet concessum a principe beneficium esse mansurum.

17. Indultum a jure beneficium non est alicui auferendum.

18. Non firmatur tractu temporis, quod de jure ab initio non subsistit.

19. Non est sine culpa qui rei, quæ ad men non pertinet, se immiscet.

20. Nullus pluribus uti defensionibus prohibetur.

21. Quod semel placuit, amplius displicere non potest.

22. Non debet aliquis alterius odio prægrari.

23. Sine culpa, nisi subsit causa, non est aliquis puniendus.

24. Quod quis mandato facit iudicis, dolo facere non videtur, cum habeat parere necesse.

25. Mora sua cuilibet est nociva.

26. Ea que fiunt a iudice, si ad ejus non spectant officium, viribus non subsistunt.

27. Scienti et contentienti non fit injuria, neque dolus.

28. Quæ jure communi exorbitant, nequam ad consequentia sunt trahenda.

29. Quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari.

30. In obscuris minimun est sequendum.
 31. Eum qui certus est, certiorari ulterius non oportet.
 32. Non licet actori, quod reo licitum non existit.
 33. Mutare consilium quis non potest in alterius detrimentum.
 34. Generi per speciem derogatur.
 35. Plus semper in se continet quod est minus.
 36. Pro possessore habetur qui dolo desiit possidere.
 37. Utile non debet per inutile vitiari.
 38. Ex eo non debet quis fructum consequi, quod nisus extitit impugnare.
 39. Cum quid prohibetur, prohibentur omnia, quæ sequuntur ex illo.
 40. Pluralis locutio duorum numero est contenta.
 41. Imputari non debet ei per quem non stat; si non faciat quod per eum fuerat faciendum.
 42. Accessorium naturam sequi congruit principalis.
 43. Qui tacet, consentire videtur.
 44. Is qui tacet non fatetur; sed neque utique negare videtur.
 45. Inspicimus in obscuris quod est verisimilius, vel quod plerumque fieri consuevit.
 46. Is quis in jus succedit alterius, eo jure, quo ille, uti debet.
 47. Præsumitur ignorantia ubi scientia non probatur.
 48. Locupletari non debet aliquis cum alterius injuria, aut jactura.

49. In pœnis benignior est interpretatio facienda.
 50. Actus legitimi conditionem non recipiunt neque diem.
 51. Semel Deo dicatum non est ad usus humanos ulterius transferendum.
 52. Non præstat impedimentum quod de jure non sortitur effectum.
 53. Cui licet quod est plus, licet utique quod est minus.
 54. Qui prior est tempore potior est jure.
 55. Qui sentit onus sentire debet commodum, et e contra.
 56. In re communi potior est conditio possidentis.
 57. Contra eum qui legem dicere potuit aperiens, est interpretatio facienda.
 58. Non est obligatorium contra bonos mores præstitum juramentum.
 59. Dolo facit qui petit quod restituere oportet eundem.
 60. Non est in mora qui potest exceptioni legitima se tueri.
 61. Quod ob gratiam alicujus conceditur, non est in ejus dispendium retorquendum.
 62. Exceptionem objiciens non videtur de intentioni adversarii confiteri.
 64. Quæ contra jus fiunt, debent utique pro infectis haberi.
 65. In pari delicto, vel causa, potior et conditio possidentis.
 66. Cum non stat, per eum ad quem pertinet, quo minus conditio impleatur, haberi debet perinde ac si impleta fuisset.

67. Quod alicui, suo non licet nomine, nec alieno licebit.

68. Potes quis per alium quod potest facere per seipsum.

69. In malis promissis fidem non expedit observari.

70. In alternativis debitoris, est ad excipiendum multo magis admittendus.

71. Qui ad agendum admittitur, est ad excipiendum multo magis admittendus.

72. Qui facit per alium, est perinde ac si faciat per seipsum.

73. Factum legitime retractari non debet, licet casus postea eveniat, a quo non potuit inchoari.

74. Quod alicui gratiose conceditur, trahi non debet ad alios in exemplum.

75. Frustra sibi fidem quis postulat ab eo servari, cui fidem a se prestitam servare recusat.

76. Delictum personæ non debet in detrimentum Ecclesiæ redundare.

77. Rationi congruit ut succedat in onere, qui substituitur in honore.

78. In argumentum trahi nequeunt quæ propter necessitatem aliquando sunt concessa.

79. Nemo potest plus juris transferre in alium, quam sibi competere dignoscatur.

80. In toto partem non est dubium contineri.

81. In generali concessione non veniunt ea quæ quis non esset verisimiliter in specie concessurus.

82. Qui contra jura mercatur, bonam fidem præsumitur non habere.

83. Bona fides non patitur ut semel exactum iterum exigatur.

84. Cum quid una via prohibetur alicui, ad id alia non debet admitti.

85. Contractus ex conventionem legem accipere dignoscuntur.

86. Damnum quod quis sua culpa sentit, sibi debet, non aliis imputare.

87. Infamibus portæ non parteant dignitatum.

88. Certum est quod committit in legem qui, legis verba complectens, contra legis nititur voluntatem.

PAG. LINEA DEBE DECIR

PAG. LINEA	DICE	DEBE DECIR
9	28	<i>Pase</i>
9	33	cum
17	27	melio re m
20	26	Pœn i l
25	17	pu e dan
27	17	ser á n
29	23	ni mor ista
35	10	pronunciada s
40	18	juic i s
40	20	judici a m
40	27	Damini
47	7	Tæ id est
50	27	Pontificem
54	5	Bolarmino
56	27	espirtual
58	25	jausenistas
64	27	suburbicarios
69	8	ætermi
93	26	de muestra
93	27	no el
101	28	sugún
105	1	providea
105	3	dæcesin
105	4	petitan
105	29	exepnatos
117	6	Heretias
127	12	con
144	7	correspondiete
146	16	Los
		Lo

PAG.	LINEA	DICE	DEBE DECIR
147	27	confecion	confección
154	9	necog antur	ne cogantur
154	9	decore	dedecore
160	2	posee	posse
168	26	1316	1816
170	14	conuni	comuni
183	28	ant	aut
187	30	Gæ	Quæ
194	5	1387	1887
197	19	Quotidianins	Quotidianis
197	19	Solais	Solans
201	21	dederiut	dederint
201	23	pœnitentia	pœnitentiæ
209	24	disiicitur	discitur
212	2	cantelam	cautelam
218	10	divinade	divina de
219	7	æquivalenteur	æquivalenter
219	15	consuetudine	consuetudinem
221	8	ni	in
227	24	devotos	de votos
227	33	evivalente	equivalente
228	33	pœsentes	pœsentes
229	3	deicuntur	dicuntur
246	14	Priretur	Privetur
262	31	por el solo	por que el solo
264	12	Militatis	Militantis
266	27	animadversorum	animadversurum
276	6	Pœnis	Pœnis
279	13	mismo	misma
286	5	dió aún	dió, aún
297	4	u. 3	nº. 3
298	5	peculiares	particulares

INDICE DEL PRIMER TOMO

LECCIONES.	PAGS.
I. Del nombre, definición y división del Derecho.....	3
II. Del origen ó fuentes del Derecho canónico.....	6
III. Continuación de la anterior, FUENTES DEL DERECHO CANONICO.....	11
IV. De las Personas Eclesiásticas.....	15
V. Adquisición de la jurisdicción eclesiástica.....	18
VI. De la jurisdicción ordinaria.....	21
VII. De la jurisdicción delegada.....	23
VIII. De la vacación de los oficios eclesiásticos, y como cesa la jurisdicción ordinaria y la delegada.....	26
IX. Continuación de la anterior. Restricción por las exenciones.....	29
X. Derechos y obligaciones de los que tienen jurisdicción eclesiástica.....	31
XI. Ampliación de la anterior.....	34
XII. De la apelación AB ABUSU.....	38
XIII. De la Gerarquía de Jurisdicción (in specie) del Sumo Pontífice.....	41
XIV. Del Primado del Sumo Pontífice.....	43
XV. De los derechos anexos al Primado del Sumo Pontífice de los derechos en las cosas espirituales.....	46